

A SZOCIÁLIS MUNKA VILÁGNAPJA 2021

A kutatás szerepe a szociális munka elméletének és gyakorlatának továbbfejlesztésében –
kerekasztalbeszélgetés PhD hallgatókkal

ABSZTRAKTFÜZET

Nemes-Zámbó Gabriella (Debreceni Egyetem Szociológia és Társadalompolitika Doktori Program)

Kutatási program címe: Iskolai életpályák, életkezdsi egyenlőtlenségek a szakellátásban nevelkedő fiatalok körében

Doktori kutatásom célja egy meglehetősen vulnerábilis csoport vizsgálata. Nemzetközi és hazai kutatások sora foglalkozik a család pótlólagos színtereinek (gyermekotthon, lakásotthon, nevelőszülő család) vizsgálatával, mely főként a rendszerben élők bekerülésével; pszichés, társadalmi helyzetével; valamint a rendszerben nevelkedés lehetséges kimeneteivel, következményeivel összefüggésben vizsgált. Kutatásom keretében az iskola intézményét középpontba állítva igyekszem a szakellátásban nevelkedő fiatal felnőttek oktatási helyzetét feltárni, mely a kutatások alapján jelentős problémákkal terhelt. Az iskolai mobilitás nagymértékben korlátozott, az oktatási kimenetek alacsony szintűek, a lemorzsolódás jelentős (Clemens et al. 2016, Gyarmati 2011, Herczog 2013). A sikeres felnőtté válás egyik mérföldköveként azonosítható ugyanakkor az eredményes iskolai karrier, az iskolai közegben tapasztalt pozitív társas élmények és a támogató pedagógusi attitűd, melyek a rendszerből való negatív kimenetekkel szemben egyfajta védőfaktorokként funkcionálhatnak (Faulkner et al. 2016, Stein 2006). A kutatás célja, hogy feltárja, hogy a szakellátásban nevelkedő fiatalok milyen tipikus iskolai karrier utakat járnak be, ezekre milyen tényezők és szereplők vannak hatással, az iskolai életutak jellemzően determináltak-e.

Mindezt az alábbi módszertannal vizsgálom.

Kombinált kvalitatív módszerek alkalmazása:

- félig strukturált interjúk az érintett fiatalok körében
- félig strukturált szakértői interjúk
- fókuszcsoporthoz interjúk (tiszta és vegyes profilú)
- egyéni gondozási-nevelési tervek dokumentumelemzése

Bolonyai Blanka (ELTE Szociológia Doktori Iskola Szociálpolitika program)

Kutatási program címe: Magyar nők prostitúcióban Magyarország és Belgium között – munkakörülmények, lehetséges szociálpolitikai válaszok és a szolidaritás lehetőségei.

A kutatásom témája a Belgiumban prostitúcióban élő magyar nők helyzete.

A prostitúció jelenségét a patriarchális kapitalizmus egyenlőtlenségeinek tükrében értelmezem globális politikai-gazdaságtani viszonylatban, bemutatva a téma körüli elméleti és érdekképviselési vitákat. Azt szeretném vizsgálni, hogy milyen szociálpolitikai válaszok adhatók a prostitúcióban dolgozókat érő erőszakra és kizsákmányolásra, illetve hogyan lehet fejleszteni a (létező) szolgáltatásokat. A szolidaritás és az érdekképviselés meglévő gyakorlatait és lehetőségeit civil és mozgalmi gyakorlatok tükrében vizsgálom. Ehhez a szakirodalom elemzésével és kvalitatív terepkutatás során megvizsgálom a prostitúcióban élők, a szektorban más módon jelenlévő aktorok, a szociális szakemberek és aktivisták diskurzusait/narratíváit, stratégiáit, politikáit és gyakorlatait. Módszertani eszközeim: a szociális szakemberek, aktivisták narratívái/diskurzusainak elemzése; félig strukturált interjúk, melyek témái: - „szolidaritás”, „érdekképviselés” és „aktivizmus” elméletei - hogyan látják az érdekvédelmi szervezetek dolgozói, aktivistái a kapcsolatukat a prostitúcióban élőkkel? hogyan látják a fenti szereplők az érdekvédelem, a közös munka lehetőségeit? - hogyan látják a szociális szakemberek kapcsolatukat a prostitúcióban élőkkel? - hogyan definiálják helyüket, funkciójukat az adott intézményrendszerekben? - az önrendelkezés vagy

cselekvés (agency), a szolidaritás és közösségépítés, valamint az érdekképviselői lehetőségeit is szeretném feltérképezni interjúalanyaikkal együtt. Szervezetek tevékenységének vizsgálata: Violett vzw, UTSOPI, ICRSE, SZEXE, Nőkért Egyesület, NANE, PATENT European Women's Lobby, Vrouwenraad, Furia, Amnesty International, TASZ, Magyar Helsinki Bizottság, Háttér Társaság, Nők Egymásért Mozgalom. Előzmény: MA szakdolgozat „Hungarian Sex Workers in the Red Light District of Ghent. An intersectional analysis of the situation of Hungarian Roma women, based on their testimonies, in the light of the current sex work-debate” – itt is készítettem interjúkat a Violett szervezet szociális munkásaival, ahol dolgoztam 2017-2020 között.

Paczári Viktória (Debreceni Egyetem Szociológia és Társadalompolitika Doktori Program). Kutatási program címe: A társadalmi innováció kutatásának egy lehetséges módszertani megközelítése.

Társadalmi innovációról olyan kezdeményezések esetén beszélünk, amelyek valamilyen, társadalmat érintő probléma megoldását célozzák innovatív eszközök segítségével. Jelentőségük az utóbbi időben előtérbe került és felértékelődött mind a tudományos diskurzusokban, mind az ezen kívüli hétköznapiakban. Ennek egyik oka lehet az, hogy az újfajta szemléletet hordozó innovativitás a hagyományos módszereknél hatékonyabb alternatívát kínál a társadalmi problémák megoldására.

A társadalmi innovációk tudományos megközelítésének és empirikus kutatásának egyik sarkalatos problémáját a hozzá kapcsolódó definíció szakirodalomban megjelenő sokszínűsége jelenti. Habár a különböző fogalmakban jellemzően van átfedés, a pontos definíció nehezen meghatározható, hiszen a megközelítések jelentős mértékben eltérnek egymástól attól függően, milyen aspektusból és hol vizsgálják őket.

Kutatásomban a magyarországi társadalmi innovációk létrejöttének körülményeit és civil szférához való kapcsolódását vizsgálom. Összesen 40 félig strukturált interjút készítettem társadalmi innovátorokkal és szakértőkkel, ami alapján lehetőségem volt megismerni a társadalmi innovációs ökoszisztéma egy meghatározó szeletét. A panelbeszélgetésben a kutatásomat, illetve annak módszertanát, a mintavételt, és az ezekhez kapcsolódó nehézségeket, tapasztalatokat fogom bemutatni.

Lőrincz Borbála (ELTE Szociológia Doktori Iskola Szociálpolitika program)

A beszélgetés során egy apró székelyföldi faluban szervezett, bejárós gyerektábor-projektet mint jó gyakorlatot mutatok be. A projekt újszerűségét részben az adja, hogy a Székelyföldön élőkkel kapcsolatos, ambivalens magyarországi diskurzusok helyett empirikus kutatáson, a helyiek önreprezentációján alapszik. Nem a nacionalista diskurzusokban felbukkanó ún. nemzeti, vagy modernizáló, civilizációs célok elérésére törekszik, hanem lokálisan megfogalmazott igényekre reagál. Másrészt a projekt reflektál a határon túliak felé irányuló segítő tevékenységekben hagyományosan jelen lévő elnyomásra és erőszakformákra, ezeket szakmai eszközök és befogadó, egyenlőségelvű értékrend alkalmazásával igyekszik elkerülni, a segítés folyamatában is a helyi erőforrások bemozgatására helyezve a fókusz

Deák Dorottya (ELTE Szociológia Doktori Iskola Szociálpolitika program)

Kutatási program címe: A Cyberbullying társadalmi vonatkozásai Magyarországon

A serdülőkor a gyermeki világból a felnőttkorba való átmenet kritikus periódusa. Az egyre inkább hálózatosított világban, a serdülők aktívan használják a közösségi oldalakat, a

technológia könnyebbé vált használatával a jelenlegi korban a fiataloknak az internet kockázataival is szembe kell nézniük. Az internetes zaklatás az egyik ilyen kockázat; világméretű jelenség és egyre növekvő társadalmi aggodalom. A kutatás elsősorban arra keresi a választ, hogy milyen társadalmi tényezők alakítják a cyberbullying szerepköreinek - áldozat, elkövető, szemtanú stb. – kialakulását a 13-19 éves magyar fiatalok körében. A társadalmi tényezők mellett elengedhetetlen azon intézményi és pszichológiai folyamatok vizsgálata is, melyek befolyással lehetnek a szerepek kialakulásában. A kutatás célja továbbá azt bemutatni, hogy mi jellemzi a cyberbullying prevenciójára és kezelésére irányuló hazai gyakorlatokat az iskolákban, gyermekvédelemben és civil szervezetek körében. A kutatásomat esettanulmányok keretében kérdőívekkel, a diákokkal, pedagógusokkal, szülőkkel és szakemberekkel folytatott fókuszcsoporthoz- és mélyinterjúkkal valósítom meg.

Sági Judit (ELTE Szociológia Doktori Iskola Szociálpolitika Doktori Program)

Kutatási program címe: A közterületen élő szenvedélybeteg emberek és segítők egy dunántúli kisvárosban

Kutatásomban Várpalota közterületen élő szenvedélybeteg embereinek széles körűen értelmezett életviszonyait vizsgálom. A kutatás a belső kapcsolati hálózatuk, informális segítőkkel, formális segítőkkel, helyi önkormányzattal, rendőrséggel, közigazgatási hivatalokkal, munkaügyi központtal, pártfogó felügyelővel, egészségügyi szolgáltatásokkal való kapcsolatukra terjed ki, beleértve az önkormányzati napirendeket, határozatokat, rendőrségi intézkedéseket is.

Továbbá vizsgálja a velük kapcsolatba kerülő hivatalos szerveknek, a szociális ellátórendszer munkatársainak, az informális segítőknek attitűdjeit, a kapcsolatok jellemzőit, a kapcsolatok milyenségének okait, és mindazokat a tényezőket, melyek befolyásolják a résztvevők magatartását, szándékait, kommunikációját.

Az életutakon keresztül kitér a prevenció kérdésére, lehetőségeire, az egyéni sorsok, életutak azon pontjaira, ahol lehetséges lett volna a hajléktalanná válás és szenvedélybetegség ördögi köréből való kilépésre, továbbá keresi a választ arra a kérdésre, hogy a segítő kapcsolatok minősége miként befolyásolhatta (volna) életük alakulását.

A kutatás célja, hogy a helyi viszonyokon keresztül feltárjam azt, hogy a segítői kapcsolatok, a segítői kommunikáció minősége, az életviszonyaikat meghatározó szereplők tevékenységei és attitűdjei milyen összefüggésben állnak a közterületen élő szenvedélybeteg emberek jelenlegi és jövőbeni életviszonyaival, lehetőségeivel. Kutatásomban keresem a prevenció és kiugrási pontokat, azok sikereinek vagy sikertelenségeinek lehetséges okait.

Vizsgálatomat kvalitatív módszerekkel végzem. A terepen részvételi megfigyelést alkalmazok mind a közterületen élő szenvedélybeteg emberek körében, mind pedig a helyi utcai szolgálatnál, továbbá kombinált interjútechnikákat használlok: spontán interjúkat, mélyinterjúkat, narratív életút interjúkat a közterületen élő szenvedélybeteg emberek körében, spontán interjúkat, félig strukturált interjúkat, a formális- és informális segítők, a hatósági személyek, rendvédelmi személyek és egészségügyi dolgozók körében.